Lieta Nr. C29580513
Lietas arhīva Nr.C-2258/17

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2017.gada 15.februārī

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Dzērviniece
ar sekretāri A.Čerņausku
piedaloties prasītāja pārstāvei T.Karnītei
atklātā tiesas sēdē Rīgā, Lomonosova ielā 10, izskatīja civillietu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras maza apmēra prasībā pret Apdrošināšanas akciju sabiedrību ,,BALVA" par naudas piedziņu, un

konstatēja:

ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 8.marta lēmumu pieņemts prasītāja – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras prasības pieteikums pret atbildētāju Apdrošināšanas akciju sabiedrību ,,BALVA" par naudas piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2007.gada 16.februārī Rīgā, Dzirciema ielā pie pieturvietas, kas atrodas pie Dzirciema ielas nama 57, notika ceļu satiksmes negadījums, kura rezultātā gāja bojā gājējs /pers. A/. 2007.gada 5.martā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk VSAA) Rīgas pilsētas Kurzemes rajona nodaļa, pamatojoties uz /pers. B/ 2007.gada 5.marta iesniegumu vienreizēja pabalsta laulātajam piešķiršanai, /datums/izdoto laulības apliecību un /datums/izdoto miršanas apliecību, pieņēma lēmumu Nr.13480 piešķirt /pers. B/ vienreizēju pabalstu mirušā laulātā /pers. A/ divu pensiju apmērā 320,90 Ls. 2009.gada 8.decembrī VSAA, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otro daļu un Ministru kabineta noteikumu Nr. 92 „Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas" 23.punktu, iesniedza „BALVA" apdrošināšanas akciju sabiedrībai (turpmāk AAS „BALVA") iesniegumu Nr.53-17/NA/15940 par /pers. B/ piešķirtā vienreizējā pabalsta mirušā laulātajam Ls 320,90 apmērā un apbedīšanas pabalsta 320,90 Ls apmērā atlīdzināšanu valsts budžetā. 2010.gada gada 9.decembrī AAS ,,BALVA" atlīdzināja valsts budžetā apbedīšanas pabalstu 320,90 Ls apmērā. 2010.gada 12.jūlijā VSAA saņēma no AAS ,,BALVA" informāciju, ka pieņemts lēmums par atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību vienreizējā pabalsta mirušā laulātajam 320,90 Ls apmērā, jo saskaņā ar 2009.gada 6.oktobra Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja Juridiskās komisijas lēmumu šādi pabalsta VSAA nav atlīdzināmi, jo normatīvais regulējums OCTA jomā to neparedz. VSAA uzskata AAS „BALVA" atteikumu par pret tiesisku šādu apsvērumu dēļ: Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (turpmāk - OCTA) 18.pants nosaka, ka iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, atlīdzina likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumu, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai. Saskaņā ar OCTA likuma pirmā panta 15.punktu ar trešo personu saprotama jebkura fiziska vai juridiska persona, kurai ceļu satiksmes negadījuma dēļ ir nodarīti zaudējumi un pienākas apdrošināšanas atlīdzība. Atbilstoši OCTA likuma 24.panta otrajai daļai apdrošinātājs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumus, kas radušies, nodrošinot pensiju un pabalstu izmaksu. Savukārt šā panta trešā daļa paredz, ka iepriekš minētu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību nosaka Ministru kabinets (turpmāk MK). 2006.gada 31.janvāra MK noteikumu Nr. 92 „Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas" (turpmāk MK noteikumi Nr.92) 5.punkts nosaka, ka valsts budžeta līdzekļus, kas izlietoti cietušo personu pensijām un pabalstiem vai pensiju un pabalstu izmaksām sakarā ar cietušās personas nāvi, kā arī šo pensiju un pabalstu izmaksas nodrošināšanai, apdrošinātājs atlīdzina valsts budžetam saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras iesniegumu un tam pievienotajiem dokumentiem. Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešo daļu pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam, pamatojoties uz viņa pieprasījumu, piešķir un izmaksā vienreizējo pabalstu mirušā laulātā divu pensiju apmērā. Sakarā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušās personas /pers. A/ nāvi un, pamatojoties uz pārdzīvojušā laulātā /pers. B/ iesniegumu, personai tika piešķirts vienreizējs pabalsts mirušā laulātā divu pensiju apmērā. Ja /pers. A/ nebūtu cietis ceļu satiksmes negadījumā un līdz ar to nebūtu iestājusies nāve, tad VSAA šāds pakalpojums nebūtu jāpiešķir. Ņemot vērā, ka ir izpildījušies visi priekšnosacījumi, t.i., personas nāve ir iestājusies ceļu satiksmes negadījuma izraisīto seku rezultātā, sakarā ar cietušās personas nāvi ir izmaksāts pabalsts, apdrošinātājam jāatlīdzina valsts budžetā izmaksāto vienreizējo pabalstu mirušā laulātajam saskaņā ar VSAA 2009.gada 08.decembra iesniegumu Nr. 53-17/NA/l 5940 320,90 Ls apmērā. VSAA uzskata par prettiesisku AAS „BALVA" lēmumu atlīdzības lietā Nr. M9-0811/2064/10 par atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību par izdevumiem valsts budžetam, kas radušies piešķirot un izmaksājot /pers. B/ vienreizēju pabalstu mirušā laulātajam 320,90 Ls apmērā. Pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma pirmā panta 15.punktu, 18.pantu, 24.pantu, 39.panta 6.daļu, likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešo daļu, 2006.gada 31.janvāra MK noteikumu Nr.92 „Noteikumi par valsts budžeta izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas"5.punktu, 23.punktu prasītājs lūdz tiesu: piedzīt no AAS „BALVA" vienreizējo pabalstu mirušā laulātajam 320,90 Ls apmērā par labu valsts pamatbudžetam.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21}pantu Apdrošināšanas akciju sabiedrībai ,,BALVA" (turpmāk arī – atbildētājs) 2013.gada 3.aprīlī nosūtīts prasības pieteikuma noraksts, kā arī paziņojums, kurā noteikts termiņš rakstveida paskaidrojumu sniegšanai līdz 2013.gada 3.maijam un ietverts izraksts no Civilprocesa likuma 74.panta par pušu civilprocesuālajām tiesībām.

2013.gada 3.maijā tiesā saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros norādīts, ka atbildētājs prasību neatzīst, jo atbildētājs 2009.gada 11.decembrī saņēma prasītāja 2009.gada 8.decembra iesniegumu Nr.53-17/NA/15940 atlīdzināt regresa kārtībā /pers. B/ izmaksāto vienreizējo pabalstu mirušā

laulātajam sakarā ar /pers. A/ nāvi, kurš gāja bojā ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, kas notika 2007.gada 16.februārī. Atbildētājs 2010.gada 6 jūlijā pieņēma lēmumu atteikt izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību 320,90 Ls apmērā sakarā ar vienreizējo pabalstu mirušā laulātajam (/pers. B/) saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (turpmāk tekstā - OCTA likums) 24.panta otro daļu, 23.pantu un biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja" Juridiskās komisijas 2009.gada 6.oktobra atzinumu Nr.8, jo Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums neparedz atlīdzināt prasītāja izmaksāto vienreizējo pabalstu mirušā laulātajam, kas piešķirts saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešo daļu. Atbildētājs prasību neatzīst sekojošu iemeslu dēļ. Atbildētajam pieņemot lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu vai atteikumu ir jāievēro OCTA likums un jāatlīdzina tikai tie zaudējumi, ko paredz OCTA likums. OCTA likuma 24.panta otrā daļa paredz, ka Apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumus, kas radušies, nodrošinot pensiju un pabalstu izmaksu. OCTA likuma 23.panta pirmā, otrā un trešā daļa paredz, ka zaudējumi sakarā ar cietušās personas nāvi ir apdrošināšanas atlīdzība sakarā ar apgādnieka nāvi un 23.panta ceturtā, piektā un sestā daļa nosaka, ka zaudējumi sakarā ar cietušās personas nāvi ir apdrošināšanas atlīdzība sakarā ar cietušās personas apbedīšanu. Ministru kabineta noteikumu Nr.92 „Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžeta izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas" 5.punkts nosaka, ka Valsts sociālai apdrošināšanas aģentūrai atlīdzināmi valsts budžeta līdzekļi, kas izlietoti cietušo personu pensijām un pabalstiem, kā arī pensiju un pabalstu izmaksām sakarā ar cietušās personas nāvi. Likums „Par valsts pensijām" 37.panta otrā daļa nosaka, ka pensijas saņēmēja nāves gadījumā viņa ģimenei vai personai, kas uzņēmusies apbedīšanu, izmaksā apbedīšanas pabalstu divu mēnešu pensijas apmērā, savukārt, likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešā daļa paredz, ka pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam, pamatojoties uz viņa pieprasījumu, piešķir un izmaksā vienreizēju pabalstu mirušā laulātā divu pensiju apmērā. Tiesības uz vienreizējo pabalstu ir tad, ja mirušā laulātā nāves dienā pārdzīvojušais laulātais arī ir šajā likumā noteiktās pensijas saņēmējs un nāve iestājusies pēc 2007.gada 1.janvāra. Prasītājs savā prasības pieteikumā norāda, ja cietušais /pers. A/ nebūtu gājis bojā ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, tad Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (turpmāk tekstā - VSAA) nebūtu jāizmaksā vienreizējais pabalsts mirušā laulātajam. Atbildētājs nepiekrīt minētajam apgalvojumam, jo VSAA ir jāievēro likuma „Par valsts pensijām" 37.pants un jāizmaksā vienreizējais pabalsts mirušā laulātajam neatkarīgi no tā vai cietušais gājis bojā ceļu satiksmes negadījuma rezultātā vai citu apstākļu dēļ. Savukārt, atbildētājam lēmumi par apdrošināšanas atlīdzību jāpieņem OCTA likumā noteiktajā kārtībā un apmērā. Atbildētājs nevar atlīdzināt tādus zaudējumus, ko likumdevējs nav paredzējis OCTA likumā. Likumdevējs ir skaidri un nepārprotami noteicis, ka zaudējumi sakarā ar cietušās personas nāvi ir apdrošināšanas atlīdzība sakarā ar apgādnieka nāvi un cietušās personas apbedīšanu (OCTA likuma 23.pants). Pabalsts OCTA likuma 23.pants un 24.panta otrā daļa paredz atlīdzināt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (turpmāk tekstā - VSAA) apbedīšanas pabalstu un nevis vienreizējo pabalstu pārdzīvojušajam laulātajam sakarā ar pensijas saņēmēja nāvi, kas piešķirts saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešo daļu. Turklāt, līdzīgs jautājums ir ticis skatīts, biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" Juridiskajā komisijā un saskaņā ar 2009.gada 6.oktobra atzinumu Nr.8 Juridiskā komisija nolēma (atzina), ka saskaņā ar spēka esošo normatīvo regulējumu VSAA nav atlīdzināmi pabalsti pārdzīvojušajam laulātajam, kas izmaksāti sakarā ar pensijas saņēmēja nāvi saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešo daļu. Minētā komisija skata jautājumus par OCTA likuma interpretāciju, lai līdzīgos gadījumos apdrošinātāju un biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prakse būtu līdzīga.

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 12.novembra spriedumu noraidīta Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras maza apmēra prasība pret Apdrošināšanas akciju sabiedrību „BALVA" par naudas piedziņu.

2013.gada 11.decembrī tiesā saņemta prasītāja kasācijas sūdzība.

Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 24.augusta spriedumu Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 12.novembra spriedums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesai.

No Tiesu informācijas sistēmā pieejamajiem Uzņēmumu reģistra Maksātnespējas reģistra datiem un lietas materiāliem redzams, ka atbildētājai 2016.gada 6.jūlijā pasludināts maksātnespējas process un par administratori atbildētājas juridiskās personas maksātnespējas procesā iecelta Aija Lamberte (lpp. 68).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{26}pantu, tiesa lietu iztiesā tiesas sēdē, ja to lūdz kāda no pusēm, vai, ja tiesa uzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē.

Tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{26}panta nosacījumiem uzskatīja par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, tāpēc abas puses likumā noteiktajā kārtībā tika aicinātas uz tiesas sēdi.

Prasītāja Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāve Tamāra Karnīte tiesas sēdē prasību uzturēja pilnā apmērā un paskaidroja, ka atbildētāja argumentiem nepiekrīt. Norādīja, ka prasītājs ir vērsusies tiesā citā lietā SKC-773/2013, kur ir taisīts spriedums, kur ir skatīta lieta par atlīdzību sakarā ar nelaimes gadījumu darbā. Augstākās tiesas Civillietu departaments ir noteicis, ka valstij ņemot vērā OCTA likuma 24.panta normu mērķi ir tiesības un pienākums izlietotos līdzekļus atgūt no apdrošinātāja regresa kārtībā. Pašreiz spēkā esošā OCTA likuma 24.panta 2.daļa vairs nenorāda uz izmaksāto pensiju un pabalsta atlīdzināšanu, bet gan uz budžeta līdzekļiem, kas ir samaksāti ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām. Tieši to vēlas panākt arī konkrētajā lietā. Kā arī paskaidroja, ka viņai ir zināms, ka kreditora prasījums ticis gatavots par visām summām, bet nevar apgalvot, ka kreditora prasījums ir iesniegts atbildētāja administratorei. Viņas rīcībā nav ziņu, ka prasītāja kreditora prasījums ir nogādāts līdz administratoram.

2017.gada 30.janvārī tiesā saņemts atbildētāja juridiskās personas maksātnespējas procesa administratores Aijas Lambertes iesniegums, kurā norādīts, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas lietvedībā atrodas civillieta Nr.C29580513 Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – prasītāja), prasībā pret AAS „Balva" (turpmāk – atbildētāja), par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu. Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.jūlija spriedumu civillietā Nr.C32261716 pasludināts atbildētājas maksātnespējas process, ieraksts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Maksātnespējas reģistrā veikts 2016.gada 8.jūlijā. Par atbildētājas maksātnespējas procesa administratori iecelta Aija Lamberte (turpmāk – administratore). Par minētajiem faktiem informācija pieejama Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Maksātnespējas reģistrā, kam saskaņā ar Maksātnespējas likuma 12.panta pirmo daļu ir publiska ticamība. No Maksātnespējas likuma 64.panta pirmās daļas 1.punkta izriet, ka pēc atbildētājas juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administratore pārņem parādnieka pārvaldes institūciju locekļu tiesības. Tādējādi secināms, ka administratore ir atbildētājas likumīgā pārstāve. Strīdos par kreditora prasījumiem pret maksātnespējīgu parādnieku piemērojamas Maksātnespējas likuma speciālās tiesību normas, kas noteic speciālu kārtību, kādā piesakāmi kreditoru prasījumi un kuru neievērojot kreditoram jārēķinās ar nelabvēlīgām sekām - noilguma iestāšanos. Minēto negroza apstāklis, ka kreditors, apejot Maksātnespējas likumā noteikto prasījumu pieteikšanas kārtību, pirms vai pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas cēlis prasību tiesā (Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.aprīļa spriedums lietā Nr. SKC-117/2014). Maksātnespējas likuma 73.panta pirmajā daļā (redakcija, kas bija spēkā uz 06.07.2016.) noteikts, ka kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par maksātnespējas procesa pasludināšanu. Atbilstoši minētā panta otrajai daļai, ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā noteikto prasījuma iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt terminā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas

reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku. Atbilstoši Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā noteiktajam pēdējais termiņš kreditora prasījuma iesniegšanai bija 2017.gada 8.janvāris. Administratore vērš tiesas uzmanību, ka prasītāja nav pieteikusi kreditora prasījumu atbildētājas maksātnespējas procesa ietvaros likumā noteiktajā termiņā. Tādējādi secināms, ka prasītājas prasījumam, par ko celta prasība tiesā, pret atbildētāju iestājies noilgums, un prasība ir noraidāma. Ņemot vērā atbildētājas maksātnespējas procesa pasludināšanas faktu un administratores aizņemtību, lūdz viņas neierašanos uz tiesas sēdi atzīt par attaisnojošu un lietu izskatīt bez administratores klātbūtnes.

Tiesa neatrod pamatu lietas atlikšanai pamatojoties uz Civilprocesa likuma 209., 210.panta noteikumiem. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu, tiesa atzīst par iespējamu lietu izskatīt bez atbildētāja pārstāves piedalīšanās tiesas sēdē, kā arī ņem vērā, ka tiesai ir pienākums lietu izskatīt saprātīgā procesuālā termiņā.

Noklausījusies prasītāja pārstāves paskaidrojumus, pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā ar prasību, tiesa atzīst, ka prasība ir noraidāma sekojošu apsvērumu dēļ.

Ar 2014.gada 1.janvāri Latvijas Republika iestājās Eirozonā, līdz ar to no 2014.gada 1.janvāra Latvijas Republikā nacionālā valūta ir *euro* un visi norēķini notiek *euro* valūtā. Saskaņā ar Padomes 1997.gada 17.jūnija Regulu (EK) Nr.1103/97 civillietās, kas uzsāktas līdz 2014.gada 1.janvārim, lietu izskatot pēc būtības, spriedumā tiesa summas, kas norādītas latos, konvertē saskaņā ar Padomes noteikto maiņas kursu (1 *euro* = 0,702804 lati) un noapaļojot saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likuma 6.pantu, spriedumā norādot summu gan latos (informatīvi), gan *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 190.panta otro daļu, tiesa spriedumu pamato ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā.

Lietā nodibināts un par to nav strīda, ka 2007.gada 16.februārī Rīgā, Dzirciema ielā pie pieturvietas, kas atrodas pie Dzirciema ielas nama 57, notika ceļu satiksmes negadījums (lpp. 7), kura rezultātā gāja bojā gājējs /pers. A/, p.k. /personas kods/ (lpp. 11). 2007.gada 5.martā prasītāja Rīgas pilsētas Kurzemes rajona nodaļa, pamatojoties uz /pers. B/ 2007.gada 5.marta iesniegumu vienreizēja pabalsta laulātajam piešķiršanai (lpp. 9), /datums/izdoto laulības apliecību un /datums/izdoto miršanas apliecību, pieņēma lēmumu Nr.13480 piešķirt /pers. B/ vienreizēju pabalstu mirušā laulātā /pers. A/ divu pensiju apmērā 456,60 EUR (320,90 Ls) (lpp. 8).

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (turpmāk - OCTA) 18.pants nosaka, ka iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, atlīdzina likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumu, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai.

Saskaņā ar OCTA likuma pirmā panta 15.punktu ar trešo personu saprotama jebkura fiziska vai juridiska persona, kurai ceļu satiksmes negadījuma dēļ ir nodarīti zaudējumi un pienākas apdrošināšanas atlīdzība.

Atbilstoši OCTA likuma 24.panta otrajai daļai apdrošinātājs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumus, kas radušies, nodrošinot pensiju un pabalstu izmaksu. OCTA likuma 24.panta trešā daļa paredz, ka iepriekš minētu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību nosaka Ministru kabinets (turpmāk MK).

2009.gada 8.decembrī prasītājs, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otro daļu un Ministru kabineta noteikumu Nr. 92 „Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas" 23.punktu, iesniedza atbildētājam iesniegumu Nr.53-17/NA/15940 par /pers. B/ piešķirtā vienreizējā pabalsta mirušā laulātajam 456,60 EUR (320,90 Ls) apmērā un apbedīšanas pabalsta 456,60 EUR (320,90 Ls) apmērā atlīdzināšanu valsts budžetā (lpp.6).

2006.gada 31.janvāra MK noteikumu Nr.92 „Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglīdzekļus un pensiju un pabalstu izmaksas"(turpmāk MK noteikumi Nr.92) 5.punkts nosaka, ka valsts budžeta līdzekļus, kas izlietoti cietušo personu pensijām un pabalstiem vai pensiju un pabalstu izmaksām sakarā ar cietušās personas nāvi, kā arī šo pensiju un pabalstu izmaksas nodrošināšanai, apdrošinātājs atlīdzina valsts budžetam saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras iesniegumu un tam pievienotajiem dokumentiem.

Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 37.panta trešo daļu pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam, pamatojoties uz viņa pieprasījumu, piešķir un izmaksā vienreizējo pabalstu mirušā laulātā divu pensiju apmērā

Lietā nav strīda, ka 2010.gada gada 9.decembrī atbildētājs atlīdzināja valsts budžetā apbedīšanas pabalstu 456,60 EUR (320,90 Ls) apmērā.

Lietā nodibināts, ka 2010.gada 12.jūlijā prasītājs saņēma no atbildētāja informāciju, ka pieņemts lēmums par atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību vienreizējā pabalsta mirušā laulātajam 456,60 EUR (320,90 Ls) apmērā, jo saskaņā ar 2009.gada 6.oktobra Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja Juridiskās komisijas lēmumu šādi pabalsta prasītājam nav atlīdzināmi, jo normatīvais regulējums OCTA jomā to neparedz (lpp. 12).

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam vienreizējo pabalstu mirušā laulātajam 456,60 EUR (320,90 Ls) apmērā par labu valsts pamatbudžetam.

Kā jau norādīts iepriekš šajā spriedumā, no Tiesu informatīvajā sistēmā pieejamajiem Uzņēmumu reģistra Maksātnespējas reģistra datiem un lietas materiāliem redzams, ka ar tiesas 2016.gada 6.jūlija spriedumu pasludināts atbildētāja - AAS „BALVA" juridiskās personas maksātnespējas process, par ko ieraksts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Maksātnespējas reģistrā veikts 2016.gada 8.jūlijā. Par atbildētāja maksātnespējas procesa administratori iecelta Aija Lamberte (lpp. 68, 80).

Maksātnespējas likuma 12.panta pirmā daļa nosaka, ka Maksātnespējas reģistrs ir visiem pieejams bez maksas, un tā ierakstiem ir publiska ticamība.

No Maksātnespējas likuma 64.panta pirmās daļas 1.punkta izriet, ka pēc atbildētāja juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administratore pārņem parādnieka pārvaldes institūciju locekļu tiesības.

Tādējādi tiesa secina ka administratore ir atbildētāja likumīgā pārstāve.

Ņemot vērā, ka atbildētājs ir maksātnespējas procesa subjekts pret viņu vērsto kreditoru prasījumu iesniegšanas, izvērtēšanas un iekļaušanas attiecīgā reģistrā kārtību regulē Maksātnespējas likums.

No atbildētāja maksātnespējas procesa administratores sniegtās informācijas izriet, ka atbilstoši Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā noteiktajam pēdējais termiņš kreditora prasījuma iesniegšanai atbildētāja maksātnespējas procesa ietvaros bija 2017.gada 8.janvāris (lpp. 77-78).

Lietā nav strīda, ka prasītājs atbildētāja maksātnespējas procesa ietvaros nav iesniedzis administratoram kreditora prasījumu.

Likumdevējs Maksātnespējas likumā paredzējis īpašu kārtību attiecībā uz kreditoru prasījumu tiesību realizēšanu un prasījuma tiesību noilgumu.

Maksātnespējas likuma 73.panta pirmā daļa noteic, ka kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Maksātnespējas likuma 73.panta otrā daļa noteic, ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā minēto prasījumu iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.

Ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā minēto prasījuma iesniegšanas termiņu, bet iesniedzis savus prasījumus sešu mēnešu laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns, attiecīgais kreditors iekļaujams kreditoru prasījumu reģistrā, taču šim kreditoram netiek piešķirtas balsstiesības (73.panta trešā daļa).

No iepriekš citēto normu formulējuma nepārprotami izriet, ka likumdevējs noteicis: 1) maksimālo termiņu, kādā maksātnespējīgā parādnieka kreditoram jāpiesaka savs prasījums, 2) personu, kura pieteikto prasījumu sākotnēji izvērtē, 3) kreditora prasījuma neiesniegšanas termiņā tiesiskās sekas. Iztulkojot minētās normas sistēmiski, secināms, ka gadījumā, ja kreditora prasījums maksātnespējīgā parādnieka administratoram nav pieteikts mēneša termiņā, bet iekļaujoties Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā paredzētajā laika posmā, tad kreditors zaudē tiesības piedalīties līdzmuļu pieņemšanas procesā (šā panta trešā daļa). Savukārt, nepiesakot savu prasījumu minētā panta otrajā daļā noteiktajā termiņā, kreditors zaudē kreditora statusu un prasījuma tiesības pret parādnieku (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.aprīļa spriedums lietā Nr. SKC-117/2014*).

Ar vārdu „statuss" saprotams „tiesību normās noteikts [..]..) personas [..] tiesiskais stāvoklis, kas saistīts ar noteiktām tiesībām, pienākumiem un privilēģijām (*sal. Latviešu valodas vārdnīca. 3000 pamatvārdu un to skaidrojumu.- Rīga: Izdevniecība Avots, 2006, 1042.lpp.*). To ievērojot, nav pamata uzskatīt, ka, iestājoties Maksātnespējas likumā paredzētajam kreditora prasījuma iesniegšanas maksimālajam termiņam, kreditors saglabātu tiesības prasīt saistību izpildījumu no maksātnespējīgā parādnieka. Gluži pretēji, šā likuma 73.panta otrās daļas otrajā teikumā ietverts likumdevēja pietiekami skaidri izteikts norādījums, ka minētajos apstākļos kreditora tiesību īstenošana nav nemaz iespējama (*sk. turpat*).

Kreditoru prasījumu, kas vērsti pret maksātnespējīgo parādnieku (fizisko vai juridisko personu) iesniegšanu likumdevējs izvēlējies aprobežot ar konkrētu - saīsinātu termiņu. Šis Maksātnespējas likumā noteiktais termiņš, kā atzīst Augstākās tiesas Civillietu departaments, ir materiāli prekluzīvs jeb likumisks termiņš. Atšķirībā no procesuāli tiesiskā termiņa, kuru saskaņā ar Civilprocesa likuma 51.pantu tiesa vai tiesnesis var atjaunot, materiāli tiesiska termiņa atjaunošana tiesību normās nav paredzēta. Kā to savulaik norādījis prof. Vladimirs Bukovskis, pēc sekām likumiskiem termiņiem ir izšķirošs, absolūts un liktenīgs raksturs. Tie nav grozāmi, pat ja abas puses tam piekrīst (*sk. Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata.-Rīga: Autora izdevums, 1933, 278.lpp.*). Materiāli tiesiska prekluzīva termiņa ilgumu noteic likumdevējs, izdarot politisku izšķiršanos attiecībā uz jautājumu, kāds laiks dodams kādas tiesības īstenošanai. Maksātnespējas likumā iekļautajās speciālajās tiesību normās šāds termiņš noteikts ar mērķi - no vienas puses, radīt skaidrību par kreditoru un maksātnespējīgā parādnieka mantiskajām attiecībām, ko nevar sasniegt, ja administratoram nav iespējams apzināt kreditoru prasījumu reģistrā fiksējamo parādnieka neizpildīto saistību pret kreditoriem apmēru, no otras puses, nodrošināt kreditoriem vienādas iespējas, piesakot prasījumu precīzi apzīmētā laika posmā, piedalīties maksātnespējas procesā un saņemt savu prasību apmierinājumu (*sk. turpat*).

Tā kā prekluzīvs termiņš ir subjektīvo tiesību izbeidzošs termiņš, to palaižot garām, iestājas noilgums, kura dēļ izbeidzas ne vien prasības tiesība, bet arī pati saistība (Civillikuma 1893. un 1910.pants). Citiem vārdiem, līdz ar prekluzīva termiņa izbeigšanos zūd arī pašas tiesības. Tādējādi prekluzīva termiņa nokavējums ir absolūts materiāltiesisks šķērslis prasības apmierināšanai.

Strīdos par kreditora prasījumiem pret maksātnespējīgu parādnieku piemērojamas Maksātnespējas likuma speciālās tiesību normas, kas noteic speciālu kārtību, kādā piesakāmi kreditoru prasījumi. Šī kārtība ir saistoša visiem kreditoriem. Tas nozīmē, ka, nevērīgi attiecoties pret savām tiesībām saņemt nodibināto saistību izpildījumu un nesekojot parādnieka tiesiskā statusa iespējamām izmaiņām (šeit runa ir par publiski pieejamā maksātnespējas reģistra datiem), kreditoram jārēķinās ar nelabvēlīgām sekām - noilguma iestāšanos. Minēto negroza apstāklis, ka kreditors, apejot Maksātnespējas likumā noteikto prasījumu pieteikšanas kārtību, pirms vai pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas, cēlis prasību tiesā (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.aprīļa spriedums lietā Nr. SKC-117/2014*).

Pie konstatētajiem apstākļiem tiesa atzīst, ka atbildētāja pārstāves iebildumi pret prasību ir pamatoti, jo prasītājs ir zaudējis kreditora statusu un prasījuma tiesības pret parādnieku sakarā ar to, ka nav pieteicis tās Maksātnespējas likuma 73.pantā noteiktajā termiņā.

Tiesa secina, ka prasītāja prasījumam pret atbildētāju, par ko celta prasība tiesā, ir iestājies noilgums, kas ir pietiekams un patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

Ņemot vērā, ka prasība tiek noraidīta, bet saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 14.punktu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos lietās par finanšu līdzekļu atgūšanu valsts budžetā daļā par sociālās apdrošināšanas pakalpojumu vai valsts sociālo pabalstu pārmaksu un sociālās apdrošināšanas pakalpojumu vai valsts sociālo pabalstu izmaksu sakarā ar ceļu satiksmes negadījumiem, tiesas izdevumus uzņemas valsts.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 93., 97., 189.- 193.pantu tiesa

nosprieda:

Noraidīt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, reģistrācijas Nr.90001669496, maza apmēra prasību pret Maksātnespējīgo Apdrošināšanas akciju sabiedrību "Balva", reģistrācijas Nr.40003064944, par naudas piedziņu.

Spriedumu, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.^{2}pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, var pārsūdzēt 20 (divdesmit) dienu laikā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Tiesnese D.Dzērviniece